

Kaffe, kake og konversasjon i kreftbehandling

En kvalitativ studie av mestring på Vardesentre

Gardermoen, 30.10.14

Helge Skirbekk, eniorforsker (NK LMH)

Arnstein Finset, Live Korsvold (Universitetet i Oslo)

Likepersonsarbeid

- Siden 1790-tallet i Frankrike
 - “doux honnête et humain”
- Utbredt først på 1990-tallet

Vardesentre

- Likepersonsarbeid ved flere større sykehus i Norge
 - Samarbeid Radiumhospitalet og Kreftforeningen
 - Alle typer kreft
 - Vardesenteret Radiumhospitalet
 - Kjøkken og oppholdsrom
 - Tilliggende kontorer
 - Aktivitetssentre

Metode

- Kvalitative metoder
 - Narrative intervjuer
- Fokusgruppeintervjuer
 - Likepersoner fra alle 12 pasientforeninger i KF
- Dybdeintervjuer
 - Brukere og pårørende på Vardesenteret, Radiumhospitalet
- Observasjonsdager på Vardesenteret

Metode

- Kjønnfordeling
 - 19 kvinner, 11 menn
- Alder
 - 27-73 år (Snittalder 52 år)
- Representativt

Likepersonopplevelser

- Meningsfullt
 - Erstatning for tapt rolle i yrkesliv
 - Oppleve mestring
 - Være medmenneske, få nye venner
 - ”mennesker lever ikke og dør ikke for seg selv – for å si det med Biber’n”
 - Gjengjeldelse
 - Husker behovet for å snakke med likepersoner fra egen behandling

Likepersonopplevelser

- Utvikle egne sosiale normer
 - ”Profesjonell uprofesjonell”
 - Verken helsepersonell eller familie
 - Vet når de skal snakke og når de skal tie
 - Når snakke sykdom
 - Hvor intimt
 - ”vanskelig balanse å gi av seg selv uten å fokusere på det”
 - Ikke diskutere behandling
 - Forsvarer helsepersonell

Brukeropplevelser

- Positive opplevelser
 - Hyggelig atmosfære
 - ”i motsetning til resten av Radiumhospitalet”
 - Følte seg velkomne
 - ”Vafler, frukt og kaffe setter i gang samtaler”
 - Ikke tvang å snakke om kreft

Brukeropplevelser

- Håp
 - Flere kjente seg truffet av ”dobbelt urettferdighet”
 - Sykdom
 - Miste jobb
 - Vardesentrene ga mulighet til mestring og håp
 - ”ser noen som har vært gjennom det”

Brukeropplevelser

- Å bli sett og hørt
 - ”Medmennesker som ser hele mennesket, og ikke bare sykdommen”
 - Krefttype betød ofte lite
 - Brukerne vil bestemme selv når de vil snakke om sykdommen
 - ”Noen du ikke trenger å ta deg sammen overfor”

Brukeropplevelser

- Å bli sett og hørt
 - Helsepersonell
 - har ofte ikke tid
 - ”leger snakker alltid om videre behandling, selv når alle vet at det er for sent”
 - Noen opplevde at helsepersonell prøvde å unngå pasienter som ville prate

Brukeropplevelser

- Å bli sett og hørt
 - Familien
 - Mange pasienter trodde ikke familien ville høre om sykdomsopplevelsene
 - ”mannen min orker ikke å prate sykdom”
 - ”vil ikke være en byrde for familien”
 - Flere pårørende redde for at pasienten ikke ville snakke med dem

Brukeropplevelser

- Å bli sett og hørt
 - Likepersoner møter et behov som ikke dekkes av familie og helsepersonell

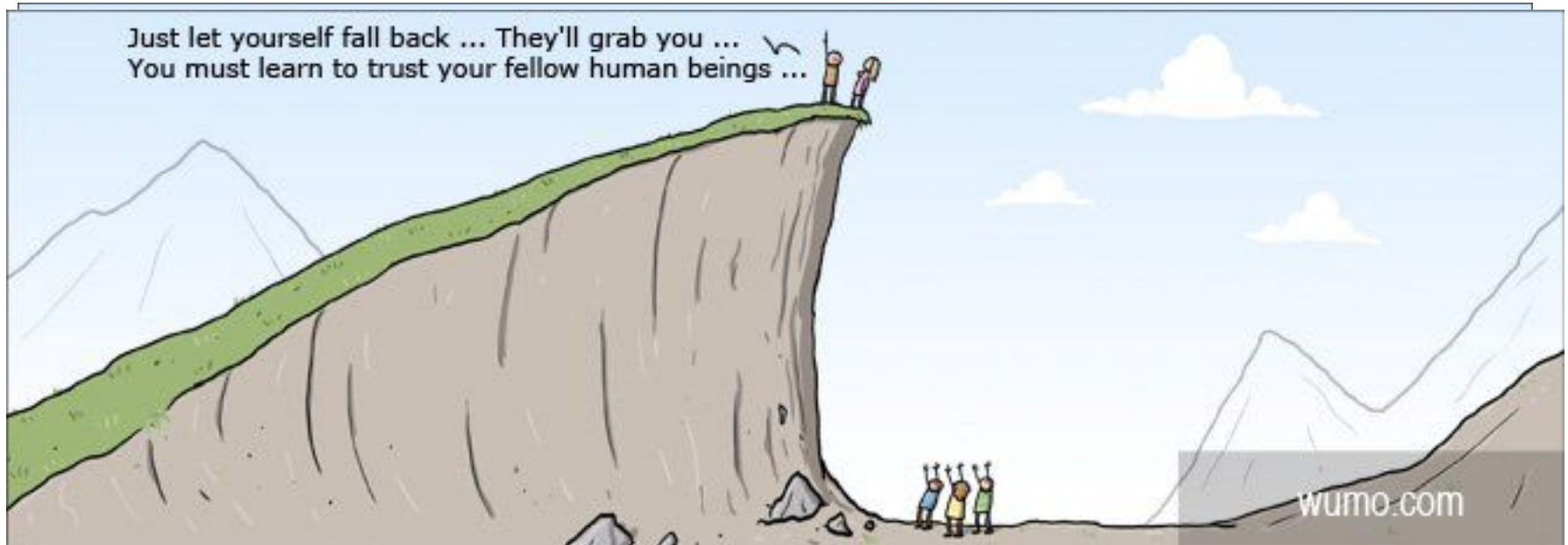
Brukeropplevelser

- Å bli sett og hørt
 - Men hvordan skal likepersoner få en slik rolle?
 - Ikke nære venner eller familie
 - Ikke ansvar for behandling

Tillit

Tillit

Tillit

- Tillit må bygges
 - Gjennom *kaffe, kake, konversasjoner*
 - Yoga, smoothies, banankake, gåter osv.
 - Senke garden
 - Dele erfaringer

Tillit

Åpne tillitsmandater

- Gir pasienter/pårørende og likepersoner en mulighet for å diskutere vanskelige temaer
 - Hemmeligheter som ikke deles med andre
- Vite når man skal snakke, og ikke, og om hva
 - ”å ha vært gjennom en kreftbehandling gir meg en trygghet når jeg snakker med dødssyke mennesker”

Tillit

Åpne tillitsmandater

- Likepersoner ble ”testet” gjennom småprat
- Fra fellesarealet til kontorene
 - Åpne tillitsmandater ble gitt til likepersoner som så brukerne som medmennesker gjennom småprat og aktiviteter i fellesarealene

Tillit

Åpne tillitsmandater

- Vise tidlig interesse for pasienten
- Sensitivitet
- Tid
- Allianse mot felles motstander
- Sette normal rolleadferd til side og være medmenneske
 - Skirbekk, Middelthon, Hjortdahl & Finset. Mandates of Trust in the Doctor-Patient Relationship. Qualitative Health Research 2011

Tillit

- <http://www.youtube.com/watch?v=wPOgvzVOQig>

Vardesenteret

- "Vardesenteret er tre stjerner i Michelin-katalogen"

Takk for oppmerksomheten!

Besøk www.mestring.no
og meld deg på nyhetsbrev!